

اولویت‌بندی معیارهای راهبردی امنیت عمومی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۱۰/۲۵
تاریخ اصلاح: ۱۳۹۱/۰۴/۱۶
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۰۴/۰۳

دکتر علی عزیزی^۱، دکتر محمد رضا خراشادی زاده^۲ و دکتر عبدالله هندیانی^۳

چکیده

زمینه و هدف: امنیت، نیازی بنیادین و پایدار است به گونه‌ای که برآورده شدن سایر نیازهای جمعی نیز، به وجود آن بستگی دارد. افزایش تهدیدات توسط کشورهای فرامنطقه‌ای، تهدیدات تروریستی، و جنگ نرم در فضای مجازی سبب شده است تا ناجا با تحلیل محیط داخلی و خارجی، راهبردهای خود را براساس سند چشم انداز ۱۴۰۴، در سطوح راهبردی، تدوین نماید و در پی پاسخ به این سوال باشد که مهم‌ترین راهبردهای های امنیت عمومی کشور کدامند؟

روش: در این تحقیق از روش توصیفی و تحلیلی، با استفاده از الگوی (SWOT) و نظرسنجی از نخبگان حوزه امنیت عمومی با بهره‌گیری از فرایند تحلیل شبکه‌ای و نرم افزار ابرتضمیم ساز، استفاده شده است.

یافته‌ها: پس از استخراج لیست نقاط ضعف و قوت و تهدید و فرصت که بر اساس برšماری عوامل محیطی بر مبنای تهدیدات آمریکا و متحдан او صورت گرفت، راهبردها در سه گام مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند، بر این اساس اهمیت راهبردهای امنیت عمومی با توجه به اولویت‌ها مشخص شد و سپس مهم‌ترین تضمیمات در فضای امنیت عمومی کشور استخراج گردید.

نتیجه‌گیری: این تحقیق با استفاده از نرم افزار ابرتضمیم ساز و استخراج ابرماتریس‌ها و ترسیم شبکه‌ای در قالب یک هدف و چهار معیار و ۲۴ زیرمعیار صورت گرفت. نتایج حاکی است، در محیط خارجی، فرصت‌ها و تهدیدها از نظر اولویت برابر، و در محیط داخلی قوت‌ها تقریباً، دوباره ضعف‌ها می‌باشند. در نهایت پس از جمع‌بندی پیشنهادهایی برای ارتقا یامنیت عمومی ارائه گردید.

واژه‌های کلیدی:

امنیت عمومی، راهبرد، فرایند تحلیل شبکه‌ای، تهدید.

استناد: عزیزی، علی؛ خراشادی زاده، محمد رضا؛ هندیانی، عبدالله؛ رحمتی، داریوش (۱۳۹۱، بهار). اولویت‌بندی معیارهای راهبردی امنیت عمومی. *فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی*, ۷(۱)، ۷۵-۵۷.

۱. دکترای مدیریت راهبردی پدافند غیرعامل دانشگاه عالی دفاع ملی
۲. دانشگاه عالی دفاع ملی
۳. استادیار دانشگاه علوم انتظامی

مقدمه

امنیت، نیازی بنیادین و پایدار است که برآورده شدن سایر نیازهای جمعی نیز، به وجود آن بستگی دارد. در غیبیت آنچه «امنیت» خوانده می‌شود، ترس و وحشت و تهدید دشمن خارجی و داخلی حاکم می‌شود و در این شرایط هریک از افراد جامعه نگران از سرنوشت و جایگاه خود، در صدد یافتن راههایی برای رهایی جستن خود از مهلکه می‌اندیشند. در باب اهمیت امنیت، باید اشاره کرد به حدیث معروف پیامبر عظیم الشان اسلام(ص) که به امنیت و سلامت به عنوان دو نعمتی که مجھول بوده و بسیاری از مردم از آن مغبون هستند یادشده است «باری بوزان» با محور قرار دادن دولت، تهدیدهای امنیتی را به ۳ دسته تقسیم می‌کند: تهدیداتی که متوجه ایده دولت (ناسیونالیسم) هستند؛ تهدیدهایی که متوجه وجود فیزیکی و مادی دولت (جمعیت و منابع) هستند؛ و تهدیدهایی که سازمان دولت (سیستم سیاسی) را هدف قرار می‌دهند. از نظر وی، تهدیدات اجتماعی زمانی واقع می‌شوند که اصولاً امنیت اجتماعی یک دولت در معرض خطر قرار گیرد. بوزان، امنیت اجتماعی را توان حفظ و اینمی الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، هویت مذهبی، نژادی یک تحول یا ترتیبات جدید را به عنوان یک تهدید علیه بقایشان (هویت اجتماعی) تعریف کند (بوزان، ۱۳۷۸: ۱۲۲).

امروز جنگ فقط در مرزها نیست، بلکه شهرها نیز به میدان‌های جدید کارزار تبدیل شده‌اند (موحدی نیا، ۱۳۸۳: ۱۷). با توجه به این موضوع، ایالات متحده یک سیاست خصم‌انه چند بعدی را برای تضعیف نظام جمهوری اسلامی ایران در ساختار امنیتی منطقه دنبال می‌نماید. در این راستا، افزایش بی ثباتی امنیتی سیاسی در برخی کشورهای همسایه، تهدیدات گروهک‌های تروریستی فرقه‌ای، خلاً تقنینی نظام جامع امنیت مرزی متناسب با حجم تهدیدهای برون و درون مرزی، از مهم‌ترین دلایلی هستند که ضرورت تدوین راهبردهای منسجم برای مقابله با تهدیدهای دشمن در منطقه را ضروری می‌نمایند. براین اساس، لازم است دستگاه‌های امنیتی و انتظامی به‌ویژه نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، با هم افزایی و گسترش راهبردهای امنیتی در محیط پیرامونی کشور، ضمن رصد تهدیدات فرارو، اقدامات خود را در زمینه پیش‌بینی، پیشگیری، مقابله و کنترل بیش از پیش آن‌ها، به منصه ظهور برساند.

ناجا برای تأمین امنیت مرزی و تهدیدات فرا مرزی باید راهبردهای امنیتی خود را با تحلیل

محیط امنیتی ارائه نماید. در اهمیت مرزها باید اذعان نمود، مرزها سطح مستقلی از تهدیدات را در مقام ترسیم جغرافیای تهدیدات شکل می‌دهند که نشان دهنده، میزان اقتدار و قدرت یک بازیگر هستند و در تولید احساس امنیت یا نا امنی نقش موثری را ایفا می‌نمایند (افتخاری، ۱۳۸۵: ۱۳۷-۱۳۶).

علاوه بر تهدیدات مرزی، تهدیدات داخلی در سال‌های اخیر از حساس‌ترین سطح در تکوین و ظهور تهدید برخوردار بوده‌اند چراکه به دلایل زیر در صورت وقوع تهدید در داخل قلمرو سرزمه‌نی، بازیگر می‌تواند:

۱- به دلیل وقوع در متن جامعه از توانایی بالایی برای درک شدن توسط بازیگر تهدید شونده برخوردار باشد.

۲- به محض داخلی شدن تهدید، هزینه‌های مدیریت و مقابله با آن افزایش می‌یابد.

۳- داخلی شدن تهدید، آثار روان شناختی عمیق و گستردگی به همراه دارد» (همان: ۱۳۵).

«جوZF نای¹» از نظریه پردازان جنگ نرم، معتقد به برهم زدن امنیت کشورهای هدف از طریق جنگ نرم است. بر همین اساس، در راهبرد امنیت ملی آمریکا که در سال ۲۰۰۶ منتشر شده است؛ ایالات متحده، نظام جمهوری اسلامی ایران را به عنوان مهم‌ترین چالش آمریکا در ابتدای قرن ۲۱ معرفی نموده و از بیان گفتاری و بعض‌ا عملی تهدیدات سخت و نرم و سایبری علیه ایران پردازی ندارد، بنابراین اهمیت و ضرورت این پژوهش از آن جهت است که در عرصه امنیت عمومی تعیین راهبردها بر اساس اهمیت، می‌تواند مقابله‌ای با این گونه تهدیدها باشد.

اهداف اصلی؛ هدف اصلی این پژوهش، «تعیین مؤلفه‌های راهبردی امنیت عمومی، در برابر تهدیدات دشمن می‌باشد».

اهداف فرعی:

۱. تبیین تهدیدات در محیط سازمان و تعیین مهم‌ترین تهدیدات موجود از بین آن‌ها؛
۲. تبیین فرصت‌ها و احصاء مهم‌ترین آن‌ها در حوزه برقراری امنیت عمومی؛
۳. تبیین ضعف‌های اساسی حوزه امنیت عمومی و تعیین مهم‌ترین ضعف‌ها؛

۴. تبیین قوتهای ناجا در حوزه امنیت عمومی و تعیین مهم‌ترین آن‌ها.

سوال پژوهش:

مهم‌ترین مؤلفه‌های راهبردی امنیت عمومی در مقابله تهدیدات دشمن کدامند؟

روش

این پژوهش از نظر روش، توصیفی تحلیلی است. در جمع آوری ادبیات نظری این پژوهش از هر دو روش میدانی و روش کتابخانه علمی و پژوهشی یعنی (روش‌های پژوهش آمیخته) استفاده شده است و از ابزار پرسشنامه مقایسه زوجی برای اولویت‌بندی مؤلفه‌ها بهره‌گیری شده است. سپس با برشاری فرصت‌ها، تهدیدات، قوتهای ضعف در حوزه امنیت عمومی توسط نخبگان و سپس موزون نمودن آن‌ها برای تعیین میزان اهمیت آن‌ها، و بعد حذف و غربالگری مؤلفه‌هایی که وزن آن‌ها از میزان متوسط به پایین بود موزون‌ترین مؤلفه‌ها انتخاب گردید. جامعه آماری این پژوهش، تعداد سی نفر از نخبگان و مدیران راهبردی ناجا در حوزه امنیت عمومی که نظر سنجی از تمام آن‌ها (به صورت تمام شمار) با روش دلفی صورت گرفته است. همچنین شمول محیط پژوهش، در سطح ملی و شامل حوزه سرزمینی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

در این پژوهش پس از تدوین راهبردها، مهم‌ترین مؤلفه‌ها با استفاده از فرایند تحلیل شبکه‌ای ANP و با بهره‌گیری از نرم افزار Decision Making تعیین شدند.

مفاهیم نظری

راهبرد (استراتژی): واژه راهبرد از لغت یونانی «استرات گوس^۱» به معنای فرمانده لشکری- کشوری، یا «استرات گی^۲» به معنای «هنر ژنرال‌ها» اقتباس شده است. اصطلاح فارسی آن راههای رسیدن از

1. Mixed research

2. Strategos

3. Strategy

وضع موجود به وضع مطلوب می‌باشد (ازغندی و روشنل، ۱۳۸۶: ۵).

فرایند تحلیل شبکه‌ای؛ فرایندی که از تئوری مقایسه زوجی بین عناصر و معیارها در یک صفت مشترک برای تعیین وزن و اولویت هر عنصر در موضوع مورد مطالعه استفاده می‌نماید (Thomas L.Saaty: 2004:4).

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران؛ سازمان پلیس که اختصاراً ناجا نامیده می‌شود؛ سازمانی که وظیفه تأمین امنیت عمومی شهروندان، مقابله با اغتشاشات را در حوزه سرزمینی کشور به عهده دارد (قانون نیروی انتظامی، ۱۳۷۵: ۴).

دشمنان نظام جمهوری اسلامی ایران؛ آمریکا، رژیم صهیونیستی و ایادی آن‌ها در خارج و داخل کشور، گروهک‌های تروریستی، احزاب غیرقانونی، که به صورت آشکار و پنهان توسط استکبار حمایت می‌شوند.

چشم انداز (Vision): مبنای تدوین راهبردهای امنیت عمومی، تحقق جامعه امن بر اساس سند چشم انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران است که به آن اشاره می‌شود:

سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی، ابلاغی مقام معظم رهبری؛ «ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل».

جامعه ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر مردم‌سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره‌مند از امنیت اجتماعی و قضایی.
- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی.

- امن، مستقل، مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه جانبه و پیوستگی مودم و حکومت.
- برخوردار از سلامت، رفاه و امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب.

پیشینه تحقیق:

با بررسی به عمل آمده، مشخص شد که تحقیقی با عنوان تحقیق حاضر تاکنون صورت نگرفته است لیکن چهار عنوان تحقیقی که به مباحث امنیت اشاره دارد، به دست آمد که عبارتند از: ۱- مقاله امنیت و شریعت، تألیف دکتر محسن اسماعیلی؛ ۲- مؤلفه‌های امنیت ملی از ثوری تا عمل، تالیف عباس بشیری؛ ۳- فرصت‌ها و تهدیدهای آینده در حوزه فرهنگ، تألیف رمضان شعبانی ساروی؛ ۴- بررسی رابطه امنیت ملی، مشارکت سیاسی، اجتماعی و بیگانگی سیاسی، تألیف قاسم حسنی.

ادیبات نظری:

بدون امنیت، جوامع انسانی قادر به همزیستی مسالمت آمیز نمی‌باشند؛ اهمیت امنیت در باورهای دینی و اجتماعی ما بسیار مورد تأکید قرار گرفته، به طوری که در روایت از پیامبر(ص) آمده است: دو نعمت‌اند که قدر آن‌ها شناخته نمی‌شود و کفران می‌گردند: امنیت و عافیت. (مجلسی، بحار الانوار، ۱۷۰). یا در جای دیگری امام علی(ع) خطاب به مالک اشتر در خصوص امنیت مرزها می‌فرماید: بی‌گمان تو از کسانی هستی که من در اقامه دین خدا و اجرای قوانین الهی و در هم شکستن غرور جنایتکاران و پاسداری از مرزهای حساس کشور به نیروی آن‌ها تکیه و اعتماد می‌کنم (ابن ابی الحدید: *نهج البلاغه*، نامه ۴۶).

از سویی دیگر، امنیت یک مفهوم چند وجهی است و به همین جهت درباره معنای آن اختلاف نظر زیادی وجود دارد. از همین رو «باری بوزان» معتقد است «امنیت ملی از لحاظ مفهومی، ضعیف و از نظر تعریف، مبهم و از نظر سیاسی، مفهومی قدرتمند باقی مانده است؛ چرا که مفهوم نامشخص امنیت ملی راه را برای طرح راهبردهای بسط قدرت توسط نخبگان سیاسی و نظامی باز می‌گذارد» (رابرت ماندال، ۱۳۷۹: ۴۸). اما در مجموع می‌توان از تعاریف ارائه شده در مورد امنیت، نقاط مشترک ذیل را برداشت نمود:

- ۱- امنیت یک ارزش است و اغلب ارزشی برای رسیدن به سایر ارزش‌ها می‌باشد.
- ۲- امنیت همیشه در حال تغییر است و در درجات مختلف وجود خواهد داشت. برخی از ملت‌ها یا افراد به دلایل گوناگون خود را بیشتر از سایرین، امن احساس می‌کنند. میزان تهدید یا خطر،

تعداد ارزش‌هایی که باید حمایت شوند، و انتظارات از آینده ممکن است متفاوت باشند.

۳-امنیت نه فقط نگرانی در مورد حفاظت از ارزش‌هایی است که قبلاً به دست آورده شده‌اند، بلکه مربوط به انتظارات ما در مورد ارزش‌های آینده نیز می‌شود.

۴-امنیت به حداقل رسانیدن خطر یا تهدید را در بر می‌گیرد. این تهدیدها نه فقط از نوع سنتی و نظامی هستند، بلکه تهدیدهای جدید غیرنظامی نسبت به رفاه ملی نیز در نظر گرفته می‌شوند (پیشین، ۱۳۷۶: ۷۶).

نظام بین‌المللی از طرق مختلفی بر تصمیم‌گیری‌ها و راهبردهای دولت‌ها تأثیر می‌گذارد. ساختار توزیع قدرت حاکم در اتخاذ راهبردها محدودیت‌هایی ایجاد می‌کند. هنگامی نیز که ساختار نظام، دچار تغییرات بنیادین می‌شود، نفوذ ساختار نظام بر اهداف و اعمال دولت‌ها و طبیعت راهبرد آن‌ها اهمیت زیادی می‌یابد. به علاوه هر نظام بین‌المللی ارزش‌ها یا آموزه‌هایی دارد که فراتر از ارزش‌های ملی یا محلی است که طبیعتاً با تغییر اهداف در نتیجه تغییر ارزش‌های بین‌المللی، استراتژی دولت‌ها نیز تغییر می‌یابد (همان: ۹۱-۸۵).

با این وجود برخی از متغیرهایی که در سطح خارجی باید مورد توجه قرار گیرند، را می‌توان

بدین گونه تقسیم‌بندی نمود:

الف) محیط منطقه‌ای:

۱- نوع روابط با همسایگان؛

۲- تاریخچه مداخله قدرت‌های بزرگ در منطقه؛

۳- موقعیت سوق الجیشی کشور در منطقه.

ب) محیط بین‌المللی:

۱- نوع نظام بین‌الملل؛

۲- نوع رابطه بین قدرت‌های بزرگ؛

۳- موقعیت استراتژیک منطقه و نیز کشور در محیط بین‌المللی؛

۴- ارزش‌های مورد منازعه در سطح بین‌الملل.

تأمین امنیت عمومی در چارچوب مرزهای کشور، علی‌رغم مسئولیت سایر دستگاه‌های امنیتی

و قوای مقننه و قضاییه، از وظایف نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران است و این نیرو برای تأمین امنیت پایدار در مرازها، شوارع، روستاهای و شهرها، تمامی مساعی خود را با ارزیابی تهدیدها و فرصت‌ها در محیط خارجی و قوت‌ها و ضعف‌ها در محیط داخلی امنیت عمومی کشور برای نیل به امنیت پایدار به کار می‌گیرد.

یافته‌ها

با توجه به هدف‌گذاری نظام در سند چشم انداز برای رسیدن به جامعه امن، ابتدا لازم است تا با شناخت محیط، ارزیابی دقیقی از وضعیت متولی اصلی امنیت عمومی که سازمان ناجا می‌باشد به عمل آوریم. منظور از محیط در این پژوهش، محیط دور یا کلان و زمینه‌ای است. مجموعه عواملی است که بر امنیت عمومی کشور تأثیر گذار بوده و از آن‌ها تأثیر می‌پذیرند.

(الف) نقاط قوت در حوزه امنیت: (strength)

- ۱- حمایت فرماندهی معظم کل قوا از ناجا؛
- ۲- افسران و کارکنان و فرماندهان متعهد؛
- ۳- اشراف بر حوزه‌های امنیتی و انتظامی و ترافیکی، مرزی کشور؛
- ۴- توانایی کنترل تهدیدات امنیتی و اغتشاش به علت کثرت پرخورد؛
- ۵- زیر ساخت‌های اطلاعاتی و عملیات روانی مناسب؛
- ۶- توزیع زیرساخت‌ها و امکانات براساس طرح آمایش و اصل پراکندگی؛
- ۷- برخورداری از امکانات ارتباطی و شبکه‌ای مناسب؛
- ۸- امکان تعامل با سایر دستگاه‌های اطلاعاتی؛
- ۹- برخورداری از حفاظت اطلاعات قوی و سیستم ضد جاسوسی.

(ب) نقاط ضعف در حوزه امنیت: (weakness)

- ۱- ضعف در سیستم‌های مقابله با حملات سایبری؛
- ۲- آسیب پذیری سیستم‌های ارتباطی با فناوری بیگانه، در مقابله با سلاح‌های الکترومغناطیسی؛
- ۳- ضعف استحکام تاسیسات در مقابل موشک و بمباران دشمن؛

۴- ضعف معارضت قضایی کارکنان در بحران‌های دفاعی و امنیتی؛

۵- ضعف در آموزش‌های امنیتی و تهدیدات فرارویکارکنان؛

۶- وابستگی به کارکردهای شبکه‌ای.

(ج) فرصت‌ها در حوزه امنیت: (Opportunities)

۱- امضای پروتکل‌های مرزی ناجا با مرزبانان کشورهای همسایه در گسترش تعامل

۲- استفاده از پتانسیل عشاير و مرزنشینیان در تأمین امنیت مرزی

۳- تسهیل تبادل کالاهای مرزی در بازارچه‌های مرزی بمنظور مقابله با تحریم‌های اقتصادی
دشمن

۴- امضای قرارداد استرداد مجرمین توسط اینترپل با سایر کشورها

۵- گستردگی مرزهای آبی و خشکی و ویژگی‌های ژئوپلیتیکی سرزمینی

۶- همگرایی مرزنشینیان بعضی کشورهای همسایه با ایران برای مقابله با تهدیدهای تروریستی

(د) تهدید‌ها در حوزه امنیت: (Threats)

۱- تهدید کاهش احساس امنیت عمومی به علت عملیات روانی دشمن؛

۲- تهدید حملات سایبری دشمن به زیرساخت‌های ارتباطی؛

۳- تهدید نامنی واغتشاش ناشی از تحریم اقتصادی دشمن و نارضایتی مردم؛

۴- تهدیدهای امنیتی گروهک‌های مسلح وابسته به دشمن مستقر در نوار مرزی؛

۵- تهدید تخریب زیرساخت‌های حمل و نقل شهری به علت حملات هوایی و تاثیر آن بر امنیت
ترافیک؛

۶- تهدید گسترش تفکرات انحرافی مذهبی (سلفی گری، وهابی گری) بر امنیت عمومی؛

۷- تهدید ناشی از وابستگی به سیستم‌های ارتباطی به کشورهای متخاصم؛

۸- تهدید ناشی از جاسوسی دشمن علیه زیرساخت‌های امنیتی.

پس از برشماری عوامل محیطی، راهبردها در ماتریس راهبردها به شرح ماتریس زیر جا

گذاری شدند:

مaterیس ۱: راهبردهای امنیت عمومی

نقطه ضعف: W	نقطه قوت: S	فرصت‌ها: O
۱- ضعف ناجا در سیستم‌های مقابله با حملات سایبری ۲- آسیب پذیری سیستم‌های ارتباطی ناجا با فناوری بیگانه در مقابل سلاح‌های الکترومغناطیس ۳- عدم استحکام تاسیسات ناجا در مقابل موشک و بمباران دشمن ۴- ضعف معاضدت قضایی کارکنان در بحران دفاعی و امنیتی ۵- ضعف در آموزش‌های امنیتی و تهدیدات فرار و کارکنان ۶- واپسگی ناجا به کارکردهای شبکه‌ای	۱- حمایت فرماندهی معظم کل فواز ناجا ۲- افسران و کارکنان و فرماندهان معهد ۳- اشراف بر حوزه‌های امنیتی و انتظامی و ترافیکی مرزی کشور ۴- توانایی کنترل تهدیدات امنیتی و اغتشاش به علت کثافت برخورد ۵- زیر ساختارهای اطلاعاتی و عملیات روانی مناسب ۶- توزیع زیرساخت‌ها و امکانات براساس طرح آمایش و اصل پراکندگی ۷- برخورداری از امکانات ارتباطی و شبکه‌ای مناسب ۸- امکان تعامل با سایر دستگاه‌های اطلاعاتی ۹- برخورداری از حفاظت اطلاعات قوی و سیستم ضد جاسوسی	۱- اضای پروتکل‌های مرزی ناجا با مرزبانان کشورهای همسایه در گسترش مناسبات مرزی ۲- استفاده از تبادل عشاپیر و مرزنشینان در تأمین امنیت مرزی ۳- تسهیل تبادل کالای مرزی توسط ناجا در بازارچه‌های مرزی بمنظور مقابله با تحریم‌های اقتصادی دشمن ۴- اضای قرارداد استرداد مجرمین توسط اینترنت با سایر کشورها ۵- گستردگی مرزهای آبی و خشکی و ویژگی‌های ژئولوژیکی سرزمینی ۶- همگرایی مرزنشینان بعضی کشورهای همسایه با ایران برای مقابله با تهدیدهای تروریستی
راهبردهای W-O ₁ ۱- پوشش ضعف استحکام تاسیسات ناجا با استفاده از اصل پراکندگی W-O ₂ ۲- مقابله با تهدیدات ضد انقلاب با بهره‌گیری از پتانسیل مرزنشینان آنسویی W-O ₃ ۳- بهره‌گیری از اهم اینترنتی موردنیاز ناجا با استفاده از تبادلات تجارت مرزی W-O ₄ ۴- کنترل ترکات تروریستی با استفاده از تعامل اطلاعاتی با همسایگان W-O ₅ ۵- مقابله با تهدیدات سایبری با بهره‌گیری از جامعه نخبه و دانشگاهی	راهبردهای S-O ₁ ۱- استفاده از اشراف و تعامل ناجا جهت انعقاد پروتکل‌های مرزی با همسایگان SO ₂ ۲- بهره‌گیری از همگرایی مرزنشینان آنسویی مرز جهت کنترل تهدیدات تروریستی SO ₃ ۳- بهره‌گیری از اهم اینترنتی موردنیاز ترویجی های توریزمو در بازارچه‌های مرزی در آنها SO ₄ ۴- بهره‌گیری از پتانسیل عشاپیر مرزنشینان دشمن SO ₅ ۵- بهره‌گیری از تبادل کالای مرزی در بازارچه‌های مرزی جهت مقابله با تحریم‌های دشمن	۱- تهدید کاهش احساس امنیت مردم به علت عملیات روانی دشمن ۲- تهدید حملات سایبری دشمن به زیرساخت‌های ارتباطی ناجا ۳- تهدید دائمی و اغتشاش ناشی از تحریم اقتصادی دشمن و نارضایی مردم ۴- تهدیدهای امنیتی گروهک‌های مسلح و استه به دشمن مستقر در نوار مرزی ۵- تهدید تحریب زیرساخت‌های حمل و نقل شهری در اثر حملات هوایی بر امنیت ترافیک ۶- تهدید گسترش تکررات انحرافی مذهبی (سلفی گری، وهابی گری) بر امنی ۷- تهدید واپسگی به سیستم‌های ارتباطی ناجا به کشورهای مתחاصم ۸- تهدید جاسوسی دشمن علیه زیرساخت‌های امنیتی
راهبردهای T-W ₁ ۱- استفاده از نخبگان و جامعه دانشگاهی جهت طراحی شیوه‌های دفاع سایبری W-T ₂ ۲- تقویت معاضدت قضایی از کارکنان جهت ارتقاء روحیه آنان در بحران W-T ₃ ۳- ارتقاء آموزش امنیتی کارکنان جهت کاهش تهدیدات گروهک‌های مسلح W-T ₄ ۴- کاهش تهدیدات جاسوسی دشمن W-T ₅ ۵- مقاوم‌سازی زیرساخت‌های فیزیکی جهت کاهش تهدیدات سخت دشمن	راهبردهای S-T ₁ ۱- کاهش تهدید زیرساخت‌های ترافیک و حمل و نقل شهری با استفاده از توانایی و مدیریت ناجا ST ₂ ۲- مقابله با تهدیدات جاسوسی دشمن با بهره‌گیری از توان حفاظت اطلاعات ناجا ST ₃ ۳- کاهش تهدیدات سلفی گری و وهابی گری با بهره‌گیری از تعامل اطلاعاتی با دستگاه‌های اطلاعاتی ST ₄ ۴- کاهش تهدیدات واپسگی به سیستم هاس ارتباطی بیگانه با استفاده از صنایع ملی ST ₅ ۵- ارتقاء احساس امنیت مردم با بهره‌گیری از شیوه‌های عملیات روانی	۱- تهدید کاهش احساس امنیت مردم به علت عملیات روانی دشمن ۲- تهدید حملات سایبری دشمن به زیرساخت‌های ارتباطی ناجا ۳- تهدید دائمی و اغتشاش ناشی از تحریم اقتصادی دشمن و نارضایی مردم ۴- تهدیدهای امنیتی گروهک‌های مسلح و استه به دشمن مستقر در نوار مرزی ۵- تهدید تحریب زیرساخت‌های حمل و نقل شهری در اثر حملات هوایی بر امنیت ترافیک ۶- تهدید گسترش تکررات انحرافی مذهبی (سلفی گری، وهابی گری) بر امنی ۷- تهدید واپسگی به سیستم‌های ارتباطی ناجا به کشورهای مתחاصم ۸- تهدید جاسوسی دشمن علیه زیرساخت‌های امنیتی

برون داد تجزیه و تحلیل با روش ANP (فرایند تحلیل شبکه‌ای)

در این مرحله، با توجه به استخراج لیست نقاط ضعف و قوت و تهدید و فرصت که بر اساس برشماری عوامل محیطی که قبلاً برمبنای تهدیدات ناشی از تهدیدات آمریکا و متحдан او به عنوان دشمنان بالقوه کشور در حوزه پدافند غیرعامل صورت گرفته، ماتریس SWOT و راهبردهای، SO، ST، WT، WO، را از طریق تصمیم‌گیری چند معیاره با بهره‌گیری از فرایند تحلیل شبکه‌ای، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته، تا براین اساس به ترتیب اهمیت و سپس، اولویت راهبردهای امنیت عمومی مهم‌ترین تصمیمات و پیشنهادهای راهبردی در فضای امنیت عمومی کشور استخراج شود.

برای رسیدن این فرایند گام‌های زیر طی شد:

الف-گام اول: تعیین هدف که در این شبکه عبارت است از: راهبردهای امنیت عمومی در برابر تهدیدات دشمن است.

ب- گام دوم: تعیین معیارهای این هدف است که شامل: تهدیدها، فرصت‌ها، ضعف‌ها، و قوت‌های محیط امنیت عمومی می‌باشند.

ج-زیر معیارهای تهدیدها این شبکه عبارت است از: ۱- تهدیدکاهاش احساس امنیت مردم به علت عملیات روانی دشمن؛ ۲- تهدید تخریب زیرساخت‌های حمل و نقل شهری در اثر حملات هوایی بر امنیت ترافیک؛ ۳- تهدید حملات سایبری دشمن به زیرساخت‌های ارتباطی ناجا؛ ۴- تهدید ناامنی واغتشاش ناشی از تحریم اقتصادی دشمن و نارضایتی مردم؛ ۵- تهدیدهای امنیتی گروهک‌های مسلح وابسته به دشمن مستقر در نوار مرزی؛ ۶- تهدیدگسترش تفکرات انحرافی مذهبی (سلفی گری، وهابی گری) بر امنیت.

د- زیر معیارهای فرصت‌ها عبارت است از: ۱- استفاده از پتانسیل عشایر و مرزنشینان در تأمین امنیت مرزی؛ ۲- همگرایی مرزنشینان بعضی کشورهای همسایه با ایران برای مقابله با تهدیدهای تروریستی؛ ۳- امضای پروتکل‌های مرزی ناجا با مرزبانان کشورهای همسایه در گسترش مناسبات مرزی؛ ۴- تسهیل تبادل کالایی مرزی توسط ناجا در بازارچه‌های مرزی به منظور مقابله با تحریم‌های اقتصادی دشمن؛ ۵- امضای قرارداد استرداد مجرمین توسط اینترپل با سایر کشورها؛ ۶- گستردگی مرزهای آبی و خشکی و ویژگی‌های ژئوپلیتیکی سرزمینی.

جدول ۳: مقایسات زو جی

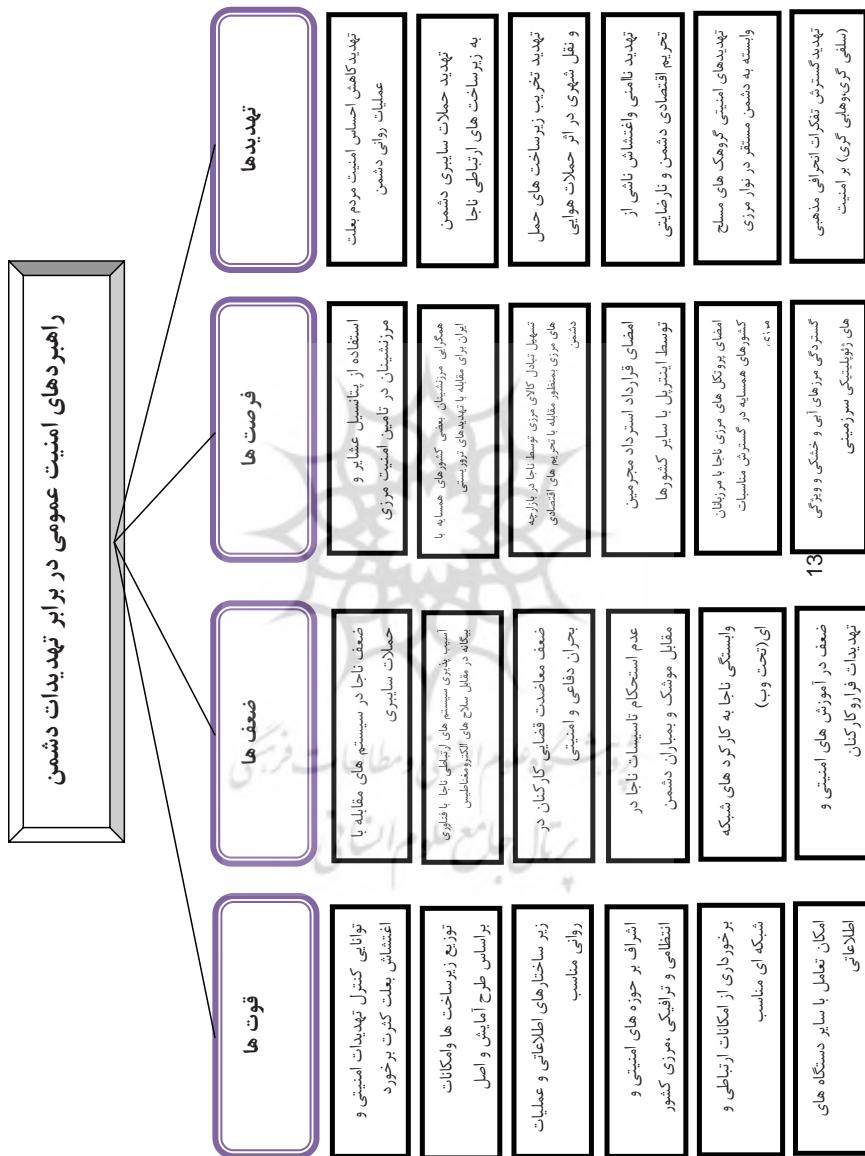
هزیر معیارهای ضعف‌ها عبارت است از: ۱- ضعف ناجا در سیستم‌های مقابله با حملات سایبری؛ ۲- ضعف استحکام تاسیسات ناجا در مقابل موشک و بمباران دشمن؛ ۳- آسیب‌پذیری سیستم‌های ارتباطی ناجا با فناوری بیگانه در مقابل سلاح‌های الکترومغناطیسی؛ ۴- وابستگی ناجا به کارکردهای شبکه ای (تحت وب)؛ ۵- ضعف معاضدت قضایی کارکنان در بحران دفاعی و امنیتی؛ ۶- ضعف در آموزش‌های امنیتی و تهدیدات فراروکارکنان.

وزیر معیارهای قوت عبارت است از: ۱- توانایی کنترل تهدیدات امنیتی و اغتشاش؛ ۲- اشراف بر حوزه‌های امنیتی و انتظامی و ترافیکی، مرزی کشور؛ ۳- توزیع زیرساخت‌ها و امکانات براساس طرح آمایش و اصل پراکندگی؛ ۴- برخورداری از امکانات ارتباطی و شبکه‌ای مناسب؛ ۵- زیرساختارهای اطلاعاتی و عملیات روانی مناسب؛ ۶- امکان تعامل با سایر دستگاه‌های اطلاعاتی. گام سوم: طراحی پرسشنامه مقایسه زوجی زیرمعیارهای شبکه می‌باشد که توسط جامعه آماری، که نخبگان عرصه امنیت عمومی بوده اند، تکمیل و پس از جمع‌بندی و نرمال‌سازی پاسخ‌ها ارقام به دست آمده وارد نرم افزار شد. پرسشنامه به شکل زیر طراحی گردید:

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شبکه معیار و زیرمعیارها(۳): ترسیم شبکه‌ای از هدف، معیارها و زیرمعیارها می‌باشد که به

شکل زیر ترسیم گردید: (فرایند تحلیل شبکه ای)

بحث و نتیجه‌گیری

فرایند تحلیل شبکه‌ای، نظریه جدیدی است که فرایند تحلیل سلسله مراتبی را برای پرداختن به مسایل دارای وابستگی و بازخورد در یک مدل، توسعه داده و به این منظور از رهیافت ابرماتریس استفاده می‌کند (محمدی لرد، ۱۳۸۸: ۵۳). بنابراین در اشکال (۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲) ابرماتریس وزن دهی شده‌ای از چهار معیار شبکه در تحقیق حاضر، بترتیب نمایش داده شده‌اند:

ابرماتریس ۴: وزن دهی شده تهدیدها

		گزینه ها						
Cluster Node Labels		تسهیل تبادل کالاها	تسهیل تبادل کالاها	تهذیب تخریب	زیرساخت های حمل و نقل شهری	تهذیب محلا	تهذیب تا امنی و انتشار	تهذیب تا امنی و انتشار
گزینه ها	تهذیب تبادل کالاها	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
	تهذیب تخریب	0.000000	0.000000	0.225535	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
	تهذیب محلا	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
	تهذیب تا امنی و انتشار	0.750000	0.249981	0.100654	0.000000	0.200000	0.750000	
	تهذیب های صلح	0.250000	0.000000	0.000000	0.200000	0.000000	0.250000	
	تهذیب کارهای امنیتی	0.000000	0.750000	0.673811	0.800000	0.800000	0.000000	

Done

ابرماتریس ۵: وزن دهی شده قوت‌ها

		گزینه ها						
Cluster Node Labels		افتراق بر حوزه های امنیتی و انتظامی و تراویثی همراه با کشور	امکان تعامل با سایر دسته‌گاه های امنیتی	امکان تعامل با سایر امنیتی و انتظامی و اطلاعاتی	پرخوازه از امنیتی و انتظامی	توانایی کنترل تهدیدات امنیتی و انتظامی بعده کنترل برخورد	توزيع زیرساخت های امنیتی و انتظامی براساس طبقه ای های امنیتی	زیرساخت های امنیتی و انتظامی
گزینه ها	افتراق بر حوزه های امنیتی و انتظامی و تراویثی همراه با کشور	0.000000	0.400000	0.000000	0.500000	0.000000	0.000000	0.000000
	امکان تعامل با سایر دسته‌گاه های امنیتی	0.333333	0.000000	0.000000	0.250000	0.000000	0.666667	
	پرخوازه از امنیتی و انتظامی	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.163415	0.000000	
	توانایی کنترل تهدیدات امنیتی و انتظامی منطبق با پیمان	0.666667	0.400000	0.000000	0.000000	0.296958	0.333333	
	توزیع زیرساخت های امنیتی و انتظامی براساس طبقه ای های امنیتی	0.000000	0.000000	1.000000	0.000000	0.000000	0.000000	
	زیرساخت های امنیتی و انتظامی	0.000000	0.200000	0.000000	0.250000	0.539627	0.000000	

Done

ابرماتریس ۶: وزن دهنده ضعف‌ها

Cluster Node Labels		کریمه‌ها					
کریمه‌ها	آسیب پذیری سیستم‌های ارتباطی ناچاری با خوارج گذشتگی های انتشارهای میانی	0.000000	0.000000	0.000000	0.327476	1.000000	0.500000
	ضعف در امنیتی و تهدیدات فراری کارخان	0.000000	0.000000	1.000000	0.412597	0.000000	0.000000
	ضعف های فضایی کارخان در بخاران	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
	ضعف ناچاری در سیستم‌های ملکیت فکری با خدمات سایبری	0.666667	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.500000
	ضعف ناچاری در بخاران مدنیت	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
کارکرد های شبکه ای (آ) (تحت و ب)	ویسٹنکی ناچاری به کارکرد های شبکه ای (آ) (تحت و ب)	0.333333	0.000000	0.000000	0.259927	0.000000	0.000000

Done

ابرماتریس ۷: وزن دهنده فرمت‌ها

Cluster Node Labels		کریمه‌ها					
کریمه‌ها	استفاده از بتا نسلی شناسی و هرمندانه های روزگار	0.000000	0.000000	0.539616	0.547216	0.000000	0.375846
	اصفهان کارزارانه استفاده از هجری‌قمری تقویم ایلترنیک	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
	اعضاً در کارخانه های تحقیق و تدوین	0.163417	0.000000	0.296962	0.263073	0.000000	0.273232
	تغییرات ایجاد کارخانه های تحقیق و تدوین	0.539626	0.000000	0.163423	0.000000	0.000000	0.184325
	تغییرات ایجاد کارخانه های تحقیق و تدوین	0.296958	0.000000	0.000000	0.389711	0.000000	0.166596
کارکرد های شبکه ای (آ) (تحت و ب)	ویسٹنکی های شبکه ای (آ) (تحت و ب)	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000

Done

سپس برای به دست آوردن اولویت های معیارها و زیرمعیارها از نرم افزار ابرتصمیم ساز ۰ بهره‌گیری شد که بروند داد نرم افزار برای هر کدام از چهار معیار شبکه به طور جداگانه اولویت‌ها را با ۰/۴۴ برای کاهش احساس امنیت، ۰/۳۷ برای تهدیدات نامنی و اغتشاش ناشی از تحریم‌ها، و ۰/۱۸ برای تهدیدات امنیتی گروهک‌های مسلح، به شرح زیر به نمایش گذارد:

1. priorities

2. Super decision

ابرماتریس ۸: اولویت‌بندی مهم‌ترین تهدیدها

Here are the priorities.			
Icon	Name	Normalized by Cluster	Limiting
No Icon	تسهیل تبادل کالاهای مرزی ~ توسط ناجا در بازارچه های	0.00000	0.000000
No Icon	تهدید تخریب زیرساخت های حمل و نقل شهری	0.00000	0.000000
No Icon	تجددی حملات سایبری دشمن	0.00000	0.000000
No Icon	تهدید تا امنی و احتمالی ناشی ~ از تحریم اقتصادی دشمن و	0.37037	0.370370
No Icon	تهدیدهای امنیتی گروهک های ملحق	0.18519	0.185185
No Icon	تهدیدکاهش احساس امنیت	0.44444	0.444444
Okay	Copy Values		

ابرماتریس ۹: اولویت‌بندی مهم‌ترین قوت‌ها

Here are the priorities.			
Icon	Name	Normalized by Cluster	Limiting
No Icon	اشراف بر جوزه های امنیتی ~ انتظامی و ترافیکی ، عرض	0.27068	0.270677
No Icon	اعکان تعامل با سایر دستگاه های اطلاعاتی	0.26316	0.263158
No Icon	برخواهاری از امکانات ارتباطی و شبکه ای مناسب	0.00000	0.000000
No Icon	توانایی کنترل تهدیدات ~ امنیتی و احتمالی بعلت گذشت	0.33083	0.330827
No Icon	توزیع زیرساخت ها و امکانات ~ براساس طرح امیش و اصل ب	0.00000	0.000000
Okay	Copy Values		

در اولویت قوت‌ها توانایی کنترل تهدیدات با ۰/۳۳، اولویت اول، اشراف بر عرصه‌های انتظامی و ترافیکی، امنیتی با ۰/۲۷، اولویت دوم، و تعامل با دستگاه‌های اطلاعاتی با ۰/۲۶، اولویت سوم نمایش داده شده است.

ابرماتریس ۱۰: اولویت‌بندی مهم‌ترین ضعف‌ها

Here are the priorities.			
Icon	Name	Normalized by Cluster	Limiting
No Icon	آسیب پذیری سیستم های ~ ارتباطی ناجا با فناوری	0.26689	0.133444
No Icon	ضعف در آموزش های امنیتی و تهدیدات فرار رو کارکنان	0.17204	0.086021
No Icon	ضعف محاضدت قضایی کارکنان در بحران خاصی و امنیتی	0.00000	0.000000
No Icon	ضعف ناجا در سیستم های هفتابه با حملات سایبری	0.34524	0.172619
No Icon	عدم استحکام تاسیسات ناجا ~ در مقابله هوشک و بعباران	0.00000	0.000000
Okay	Copy Values		

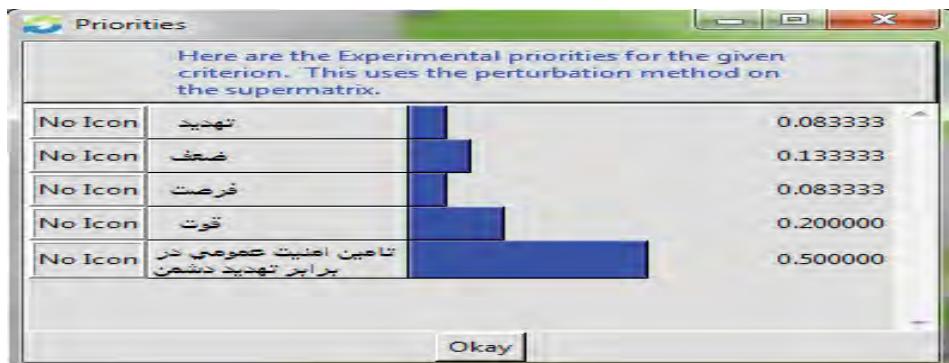
در اولویت‌بندی ضعف‌های ناجا، ضعف در حوزه زیرساخت‌های سایبری با ۳۴/۰ اولویت اول، آسیب پذیری سیستم‌های ارتباطی با ۲۶/۰ اولویت دوم و ضعف در زمینه آموزش‌های کاربردی کارکنان با ۱۷/۰ اولویت سوم بر شماری گردیده است.

ابرماتریس ۱۱: اولویت‌بندی مهم‌ترین فرصت‌ها

Here are the priorities.				
Icon	Name	Normalized by Cluster	Limiting	
No Icon	استفاده از پتانسیل عشاپر و مرزنشینیان در تاهین اهن	0.32713	0.327126	
No Icon	اعضای قرارداد استرداد مجرمین توسعه اینترنت با س	0.00000	0.000000	
No Icon	اعضای پروتکل های مرزی ناجا با مرزبانان کشورهای	0.23300	0.232997	
No Icon	تسهیل تبادل کالاهای مرزی توسط ناجا در بازارچه های	0.26127	0.261268	
No Icon	همگرایی مرزنشینیان بخصوصی کشورهای همسایه با ایران	0.17861	0.178609	

در اولویت‌بندی فرصت‌ها مهم‌ترین فرصت، استفاده از پتانسیل عشاپر و مرزنشینیان در تأمین امنیت مرزی با ۳۲/۰، تسهیل تبادل کالاهای مرزی در بازارچه‌های مرزی با ۲۶/۰، به منظور تأمین معیشت مرزنشینیان اولویت دوم، امضای پروتکل‌های مرزی با مرزبانان کشورهای همسایه با ۲۳/۰، اولویت سوم، همگرایی مرزنشینیان کشورهای همسایه ایران با ۱۷/۰، اولویت چهارم فرصت‌ها در حوزه امنیت عمومی بر شماری گردید.

ابرماتریس ۱۲: اولویت معیارها در محیط داخلی و خارجی امنیت عمومی

یافته‌ها براساس برونداد نهایی تحلیل شبکه مؤلفه‌های راهبردی نشان داد که فرصت‌ها و تهدیدهای برابری در محیط خارجی در حوزه امنیت عمومی وجود دارد در حالیکه در محیط داخلی قوت‌ها تقریباً دو برابر ضعف‌های موجود می‌باشند که ماتریس بالا به خوبی مؤید آن می‌باشد.

پیشنهادها:

- ۱- ارتقای احساس امنیت عمومی با کاهش آثار تهدیدات روانی دشمن؛
- ۲- مسلح کردن عشاير و مرزنشینان برای مقابله با تهدیدهای امنیتی گروهک‌های مسلح؛
- ۳- مقابله با حملات سایبری با بهره‌گیری از توان نیروهای نخبه و خلاق به ویژه جامعه علمی کشور؛
- ۴- اتکا به فناوری بومی به منظور کاهش آسیب پذیری سیستم‌های ارتباطی خارجی؛
- ۵- ارتقای سطح آموزش‌های کاربردی نوین متناسب با تهدیدهای برای کاهش ضعف آموزش نیروی انسانی؛
- ۶- تسهیل تبادل تجارت مرزی به منظور کاهش بیکاری و نارضایتی مرزنشینان و افزایش تعامل با همسایگان.

منابع

منابع فارسی:

- ابن ابی الحدید (۱۳۸۱). نهج البلاغه صحیح صالح، خطبه ۱۴۷. قم، افتخاری، اصغر (۱۳۸۵). کالبد شکافی تهدید. تهران.
- ازغندی، علیرضا؛ روشنل، جلیل (۱۳۸۶). مسائل نظامی و استراتژیک معاصر (چاپ دوم). قم: انتشارات سمت.
- باری بوزان (۱۳۷۸). مردم، دولت‌ها و هراس (ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی). تهران.
- باری بوزان (۱۳۷۶). چهره متغیر امنیت ملی (چاپ اول). تهران.
- راابت ماندل (۱۳۷۹). چهره متغیر امنیت ملی (ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی). تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- علامه مجلسی (۱۳۸۷). بخار الانوار، ج ۸۱: ۱۷۰. قم.
- قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۷۵). تهران: انتشارات معاونت آموزش ناجا.
- محمدی لرد، عبدالحمود (۱۳۸۸). فرایند تحلیل شبکه‌ای و سلسله مراتبی. تهران: البرز فردانش.
- موحدی نیا، جعفر (۱۳۸۸). اصول و مبانی پدآند غیرعامل (چاپ سوم). تهران: انتشارات دانشگاه مالک اشتر.

منابع انگلیسی:

- Saaty, T. L. (2004, January 13). Lect9-ANP.ppt The Essentials of the Analytic Network Process with Seven Examples. Retrieved February 10, 2008, from Super Decisions Software website: <http://www.superdecisions.com/~saaty/Powerpoint> ۲۰Lecture ۲۰Slides مصدر ۲۰Slides/